

Sygn. akt: I Cgg 2/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tadeusz Trojanowski
Protokolant:	Tomasz Chmiel

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2021 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa E. K.

przeciwko (...) z siedzibą w B.

o naprawienie szkody

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 320.197,39 (trzysta dwadzieścia tysięcy sto dziewięćdziesiąt siedem 39/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie a to:

- od kwoty 100.000 (sto tysięcy 00/100) złotych od dnia 18 stycznia 2019 r. do dnia

3 listopada 2020 r.

- od kwoty 320.197,39 (trzysta dwadzieścia tysięcy sto dziewięćdziesiąt siedem 39/100) złotych od dnia 4 listopada 2020 r. do dnia zapłaty

2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 22.035,82 (dwadzieścia dwa tysiące trzydzieści pięć 82/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Tadeusz Trojanowski

Sygn. akt I Cgg 2/19

UZASADNIENIE

Powódka E. K. wniosła ostatecznie o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej (...) z siedzibą w B. kwoty 320 197,39 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 100 000 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia 30 września 2020 roku oraz od kwoty 320197,39 zł od dnia następującego po dacie pisma ostatecznie precyzującego stanowisko do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania. W uzasadnieniu wskazała, iż zgłaszanych

roszczeń dochodzi z tytułu szkód górniczych wyrządzonych ruchem zakładu górniczego pozwanej. Zdaniem powódki szkody mają charakter narastający a szkody podobnego rodzaju (wymienione w pozwie) zauważalne są również w nieruchomościach sąsiednich. Przed wniesieniem pozwu toczyło się wymagane ustawą postępowanie ugodowe, które nie przyniosło oczekiwanych przez powódkę rezultatów.

Pozwana w odpowiedzi wniosła o oddalenie powództwa oraz obciążenie powódki kosztami postępowania. W uzasadnieniu wskazała, iż kwestionuje związek przyczynowy pomiędzy uszkodzeniami a działalnością górniczą wskazując, iż - z uwagi na wynikające z dokumentów dołączonych do pozwu daty powzięcia wiadomości o uszkodzeniach oraz nabycie przez siebie zakładu górniczego (...) z działalnością którego mogą one być związane dnia 31 grudnia 2016 roku – za ewentualne szkody odpowiada solidarnie ze zbywcą (...) tj. z (...) S. A. na zasadzie art. 55⁴ k.c. Nadto w ocenie pozwanej roszczenie jest nie wykazane zarówno co do zasady jak i co do wysokości.

Sąd ustalił:

Powódka jest wyłączną właścicielką nieruchomości budynkowej położonej w R. przy ulicy (...). Nieruchomość ta składa się z budynku mieszkalnego murowanego dwukondygnacyjnego oraz garażu murowanego (odpis księgi wieczystej k. 6 - 12).

Od około 2014 roku na nieruchomości zaczęły ujawniać się szkody górnicze takie jak wychylenie budynku od pionu, spękania pionowe i poziome, rozszczelnienie płyty, spękania ścian z zewnątrz i wewnątrz, rozszczelnienie płytek na balkonie powodujące przenikanie wody przy ścianie i powstawanie zagrzebień, rozszczelnienie rynien powodujące zagrybianie tynków, spękania na elewacji zewnętrznej oraz murze okalającym od strony zachodniej i północnej; spękanie ścian garażu i dachu; wychylenie stolarki drzwiowej, wychylenie podłóg; uszkodzenie płotu od strony północnej oraz podjazdu do garażu. Na nieruchomości odczuwalne są również wstrząsy. Ostatnia naprawa szkód górniczych miała miejsce poprzednio w 2006 roku.

Dnia 29 kwietnia 2016 roku zawarto porozumienie w związku planowanym przejęciem (...) z siedzibą w K. przez ówczesnie funkcjonującą (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w K. (obecnie (...) S. A.). Dnia 31 grudnia 2016 roku (...) Sp. z o.o. zawarło z pozwaną porozumienie na mocy którego pozwana – w związku z nieodpłatnym nabyciem od (...) S. A. (...) przejęła od (...) na podstawie art. 8c ust. 2 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego zobowiązania z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego w przestrzeni przynależnej do nabytej kopalni określonej punktami na stanowiącej załącznik do porozumienia mapie. Porozumienie to regulowało zasady wykonywania zobowiązań z tytułu szkód górniczych w zależności od miejsca położenia nieruchomości lub obiektów (porozumienia k. 30 - 43).

Pismem z 17 kwietnia 2018 roku powódka zgłosiła pozwanej szkody w budynku mieszkalnym (wychylenie od pionu, zarysowanie cokołu na froncie, poziome pęknięcie na wysokości otworów okiennych na elewacji tylnej, zarysowania ścian i sufitu w sypialniach i łazience na parterze, pęknięcia sufitu w piwnicy) oraz otoczeniu (pęknięcie cokołu ogrodzenia, deformacja opaski) podając, iż powzięła o nich wiedzę w „okresie od 2014 na nadal” (k. 13) i wnosząc w związku z tym o przeprowadzenie oględzin, sporządzenie opinii górniczo – geologicznej. Kolejnym pismem datowanym na 11 grudnia 2018 roku zgłosił szkodę w budynku mieszkalnym polegającą na utracie jego wartości handlowej w związku z jego pochyleniem oczekując na stanowisko do 11 stycznia 2019 roku. (korespondencja przedprocesowa k. 13-16)

Ze sporządzonych na zlecenie Sądu opinii wynika, iż teren na którym położona jest nieruchomość powódki był poddawany wielokrotnej eksploatacji górniczej. Dla roszczeń rozpoznawanych w niniejszej sprawie istotne są dwie eksploatacje: pokładu (...) w roku 2013 oraz (...) w roku 2016. Pokład (...) był wybrany dwoma ścianami o grubości około 270 ccm w odległości poziomej do nieruchomości powodów wynoszącej około 24 metrów w roku 2013. W wyniku wytworzonych zrobów wystąpiły deformacje powierzchni terenu o obniżeniu 0,46 m oraz nachyleniu 4,4 mm/m w kierunku na północny – zachód. Nie jest wykluczony bezpośredni niekorzystny wpływ ww deformacji na powierzchnie terenu w otoczeniu nieruchomości powódki w latach 2013 – 2016. Po roku 2016 wpływ ten określić

można jako wtórny i pośredni. Z kolei pokład (...) był wybierany w odległości poziomej od nieruchomości powódki wynoszącej odpowiednio około 28 m oraz 314 m. Ściany pokładu zostały wybrane w sąsiedztwie nieruchomości powódki w roku 2016. W wyniku wytworzonych zrobów wystąpiły w 2016 roku deformacje powierzchni terenu o obniżeniu 0,45 m oraz nachyleniu 4,2 mm/m w kierunku północny zachód. Podobnie jak w przypadku eksploatacji pokładu (...) nie jest wykluczony bezpośredni niekorzystny wpływ ww. deformacji na powierzchnię terenu w otoczeniu nieruchomości powódki w latach 2016-2019. Po tym okresie ustalił się stan równowagi górotworu; następuje faza wpływów pośrednich oraz resztkowych. Z powodu eksploatacji teren ten podlegał niekorzystnym wpływom w szczególności w postaci odkształcenia poziomego oraz nachylenia. Teren nieruchomości należy zakwalifikować do II Kategorii terenów górniczych. W wyniku wyżej przytoczonych eksploatacji uległ on deformacji statycznej. Z kolei budynek mieszkalny oraz ogrodzenie wraz z chodnikami podlegały bezpośrednim wpływom deformacji statycznej oraz dynamicznej. Stan techniczny budynku powódki jest dobry, należy go zakwalifikować do II kategorii odporności; na tą kategorię został zabezpieczony i jest to zabezpieczenie właściwe. Przy wyżej wspomnianej kategorii terenu względem odporności obiektu szacowana uciążliwość wpływów eksploatacji górniczej jest wartością graniczną i dopuszczalną. Wyżej opisane deformacje statyczne zostały spowodowane eksploatacją dokonaną w roku 2013 przez (...) wchodzącą wówczas w skład (...) S. A. W wyniku wybrania pokładu 502 do roku 2016 wytworzył się stan deformacji wpływów ustalonych i pośrednich. Po trzech latach od zakończenia tej eksploatacji deformacje ustalone i pośrednie przyjęły charakter resztkowych. W roku 2016 (...) wchodząca wówczas w skład (...) S. A. naruszyła stan wtórnej równowagi. Poprzez wybranie pokładu (...) w roku 2016 stan ten ujawnił się w postaci odkształcenia i nachylenia terenu (II kategorii terenów górniczych). W latach 2016 – 2019 stan ten ujawnił się w postaci odkształcenia i nachylenia terenu (II kat.), wartości parametrów malały od roku 2019 aż do wartości resztkowych. Od 1 lipca 2017 roku obszar górniczy (...) przekazano do pozwanej; żadna ze spółek w tym pozwana od roku 2017 nie prowadzi eksploatacji w sąsiedztwie nieruchomości powódki. Aktualnie teren należy do uspokojonych. Parametry deformacji przypowierzchniowej warstwy górotworu są resztkowe i nie powodują niekorzystnego oddziaływania na obiekty posadowione na nim. Szkody zgłoszone w roku 2018 świadczą o deformacji terenu uspokojonego; mogą one mieć wyłącznie związek z eksploatacją dokonaną w roku 2016. Odnośnie wstrząsów – w latach 2011 – 2016 odnotowano pięć wstrząsów: po jednym w latach 2011 oraz 2012, dwa w roku 2013, jeden w roku 2016; najsilniejszy z nich o energii $3 \cdot 10^{(6)}$ J w odległości 0,16 km od nieruchomości miał miejsce w roku 2016. Wszystkie wstrząsy należą do zdarzeń incydentalnych o szkodliwości „0” według skali GSIGZWKW-2012 Maksymalną prędkość drgań 2,8 mm/s odnotowano dla wstrząsu z 5 października 2013 roku. Wszystkie drgania są całkowicie nieszkodliwe dla wszystkich elementów konstrukcyjnych oraz niekonstrukcyjnych budynku. Wstrząs z listopada 2016 roku mógł spowodować wyłącznie powiększenie się uszkodzeń istniejących w tym uszkodzeń pozagórniczych.

W sprawie występuje związek przyczynowy pomiędzy ruchem zakładu pozwanej a powstałymi szkodami na nieruchomości. Głównym uszkodzeniem budynku jest jego pochylenie; jest to pochylenie niejednorodne. Wychylenie powyżej 21 ‰ występuje po stronie zachodniej budynku, pochylenie po stronie wschodniej waha się w przedziale 15-18 ‰; wartości takie świadczą o związanym z eksploatacją górniczą skręcaniu terenu wraz z budynkiem. Średnie wychylenie budynku wyniosło 21,9‰. Posadzki w budynku wychylone są w przedziale 10 – 17 ‰ (były mierzone wyrównkowo). Wychylenia te mają związek z ruchem zakładu górniczego. Nie są one spowodowane innymi czynnikami. Nadto stwierdzono następujące szkody związane z ruchem zakładu górniczego pozwanej w budynku mieszkalnym: obniżenie opaski budynku w narożniku południowo – wschodnim, zarysowanie tynku na elewacji północnej w obrębie nadproży okiennych parteru, pęknięcie w narożniku nadproży drzwiowych piwnic, dwa podłużne pęknięcia na stropie wzdłuż belek stalowych w pokoju dziennym na parterze, ukośne pęknięcie ściany północnej, podłużne pęknięcie stropu w sypialni. W garażu ujawniono pionowe pęknięcie ściany zachodniej elewacyjnej. W ogrodzeniu betonowym po stronie północnej dwa pionowe pęknięcia na całą wysokość ogrodzenia; w ogrodzeniu frontowym dwa pęknięcia cokołu betonowego.

Budynek mieszkalny należy wyprostować (rektyfikować). Szacunkowy koszt rektyfikacji (szczegółowa wycena jest niemożliwa z uwagi na brak projektu rektyfikacji) wynosi wraz z dokumentacją, robotami przygotowawczymi, robotami odtworzeniowymi, wykończeniowymi, remontowymi oraz towarzyszącymi wynosi 269425 zł netto (290979 zł brutto). Wartość techniczna budynku z uwzględnieniem stopnia naturalnego zużycia wynosi 316 314,92 zł (wartość

odtworzeniowa 487 113,93 zł; stopień zużycia 38,46%). Biorąc pod uwagę ustalone średnie pochylenie 21,9 % oraz wynikający z tego spadek wartości odtworzeniowej budynku 15,58% utrata wartości budynku spowodowana pochyleniem wynosi 49281,86 zł. Naprawy uszkodzeń w budynku mieszkalnym zamknie się kwotą 3441,68 zł brutto (przemurowanie nadproży drzewiowych, wyżyłowanie i osiatkowanie pęknięć z osiatkowaniem oraz pomalowaniem naprawianych pomieszczeń z wykonaniem prac porządkowych). Naprawa ogrodzenia (odkopanie cokołu w miejscu jego pęknięcia, rozkucie i wyżyłowanie pęknięć cokołu z jego ujednoliceniem przez przetarcie) oraz garażu (przemurowanie pęknięcia z uzupełnieniem tynku i ujednoliceniem elewacji poprzez ujednolicenie nakropkiem cementowym) wyniesie łącznie 3882,47 zł. Przywrócenie pionowości o wielkość pochylenia spowoduje iż posadzki wewnątrz budynku będą pochylone nadmiernie o około 10 % co spowoduje konieczność ich poziomowania. Posadzki nie poziomowane po rektyfikacji będą pochylone o około 4 % co jest wartością dopuszczalną. Poziomowanie posadzek o pochyleniu 10 % spowoduje zwiększenie kosztów rektyfikacji o co najmniej 30 000 złotych a wówczas koszty rektyfikacji przekroczy koszty wartości technicznej budynku i wyniosą 320 979 zł. W trakcie rektyfikacji budynek powódki będzie poniesiony do góry maksymalnie o 40 cm; wykop wokół budynku będzie zabezpieczony; do budynku będzie można się dostać przez obarierowaną kładkę. Proces rektyfikacji nie wymaga opuszczenia budynku na czas robót i nie stworzy powódce problemów w komunikacji z otoczeniem.

(dowody: przesłuchanie powódki k. 55; opinie biegłych: R. P. k. 74 - 114, R. K. k. 179 – 249, opinia uzupełniająca k. 279 - 282;)

Powyższe ustalenia faktyczne poczyniono na podstawie dokumentów wyraźnie wymienionych które podlegały zaliczeniu w poczet materiału dowodowego na zasadzie art. 243² Kodeksu postępowania cywilnego. Żaden z dokumentów nie został skutecznie zakwestionowany pod względem swojej prawdziwości oraz autentyczności. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miały opinie biegłych – zarówno opinia biegłej P. z zakresu geologii jak i biegłego K. z zakresu budownictwa. Opinie biegłych zostały sporządzone przez osoby dysponujące specjalistyczną wiedzą z wykorzystaniem tej wiedzy. W ocenie Sądu w sposób wyczerpujący odpowiadały one na zadawane przez Sąd pytania, ich treść była spójna, logiczna, płynące z niej wnioski wzajemnie się potwierdzały oraz uzupełniały. Biegły K. w sposób stanowczy podtrzymał opinię wyjaśniając zastrzeżenia złożone pod jej adresem przez obie strony tj. przez stronę powodową odnośnie zasadności poziomowania posadzek oraz kosztów przebywania poza budynkiem przez czas rektyfikacji oraz przez stronę pozwaną odnośnie rzekomo zaniżonego w opinii stopnia zużycia budynku. Nadto uzupełniająco oparto się na przesłuchaniach powódki odnośnie momentu od którego szkody na nieruchomości zaczęły być przez nią zauważalne oraz odczuwalne oraz odnośnie prób pozasądowego rozstrzygnięcia sporu.

Sąd zważył:

Roszczenia powódki zasługiwały na uwzględnienie. Strona pozwana ostatecznie nie kwestionowała swojej odpowiedzialności co do zasady tj. ostatecznie przyznała, iż w obszarze nieruchomości powódki była prowadzona działalność górnicza. Sporna była natomiast wysokość należnego odszkodowania. Z uwagi na datę ujawnienia się szkód (po roku 2014) do ich naprawy stosuje się przepisy Prawa geologicznego i górniczego z 2011 roku. Zgodnie z art. 145 tej ustawy jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 (spowodowane ruchem zakładu górniczego), stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Pozwana odpowiada zatem na zasadzie ryzyka (art. 435 kc w zw. z art. 145 prgg z 2011 roku) tj. niezależnie od winy oraz za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 par. 1 kc w zw. z art. 145 prgg). W myśl art. 363 par. 1 K.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. W sprawie bezspornym było, iż co do zasady zachodzą przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej – na nieruchomości powodów są szkody i są one spowodowane działalnością górniczą pozwanej.

Strona powodowa ostatecznie domagała się zasądzenia kwoty 320 197, 39 zł. Roszczenie zostało sprecyzowane na podstawie opinii biegłego z zakresu budownictwa. Na żądane sumy składa się wartość techniczna budynku

mieszkalnego (wartość odtworzeniowa pomniejszona o stopień zużycia) 316 314,92 oraz obliczone przez biegłego koszty naprawy szkód w garażu oraz ogrodzeniu 3882,47 zł. Sąd był zatem związany wyborem przez powódkę dochodzonego roszczenia; rozpoznając sprawę mógł się poruszać w granicach sporu zakreślonych przez powódkę.

Koszty naprawy szkód w ogrodzeniu oraz garażu nie budziły wątpliwości. Odnosnie kosztów naprawienia szkody w budynku mieszkalnym zwrócić uwagę należy na to, iż koszty prostowania budynku w wariancie bez kosztów poziomowania posadzek zostały obliczone na kwotę 290979 zł brutto a zatem stanowią one 92 % wartości technicznej budynku mieszkalnego zaś w wariancie uwzględniającym poziomowanie posadzek przewyższają tę wartość. Z uwagi na stwierdzone w wyniku ruchu górniczego pozwanej pochylenia budynku oraz innych szkód należało zasądzić od pozwanej na rzecz powódki odszkodowania w wysokości sumy wartości odtworzeniowej budynku mieszkalnego oraz kosztów naprawienia szkody w garażu oraz ogrodzeniu tj. kwoty 320 197,39 zł. Wyżej wymienioną kwotę zasądzono z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (art. 481 k. c.) przy czym daty zasądzenia odsetek określono inaczej aniżeli żądała tego strona powodowa. Kwotę 100 000 złotych zasądzono z odsetkami od dnia 18 stycznia 2019 roku jako uzgodnionej na rozprawie daty wniesienia pozwu do dnia doręczenia pełnomocnikowi pozwanej odpisu pisma z dnia 30 września 2020 roku z ostatecznym stanowiskiem powódki tj. do 3 listopada 2020 roku (k. 278). Z kolei kwotę 320 197,39 zł zasądzono z odsetkami od dnia następującego po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu pisma z 30 września 2020 roku tj. od dnia 4 listopada 2020 roku do dnia faktycznej zapłaty. Brak było podstaw do zasądzania odsetek w pierwszym przypadku „do dnia modyfikacji” zaś w drugim przypadku od „dnia następującego po dniu modyfikacji”; w toku postępowania zachodziły wątpliwości co jest dniem modyfikacji – czy jest to data sporządzenia pisma czy też data wpływu pisma do Sądu; niezależnie od tego wskazać należy, iż w żądanym dniu strona pozwana nie była względem strony powodowej w opóźnieniu lub w zwłoce toteż brak było podstaw do zasądzania odsetek od kwoty 100 000 złotych do dnia modyfikacji jak i od kwoty ostatecznie żądanej. W tym zakresie powództwo jako nieuzasadnione i nie wykazane podlegało oddaleniu.

Koszty procesu zasądzono na zasadzie art. 100 kpc w całości uznając, iż powódka uległa w nieznacznej części swojego żądania (par. 2 pkt 6, 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Nieuiszczone koszty sądowe nakazano pobrać od pozwanego na zasadzie art. 113 ust. 1 uoksc w zw. z art. 100 kpc. Na koszty te składają się opłata od ostatecznie zasądzonego roszczenia od uiszczenia której powodowie byli z mocy ustawy zwolnieni 16010 zł oraz wynagrodzenia biegłych przyznanych oraz wypłaconych przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniami z 30 grudnia 2019 roku (2200 zł) oraz z dnia 8 września 2020 roku 3825,82 zł; łącznie 22035,82 zł.

SSO Tadeusz Trojanowski